ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420322017
Lietas arhīva Nr. AA43-0283-19/8
ECLI:LV:ADAT:2019:0508.A420322017.8.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2019.gada 8.maijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Irina Kaļiņina,
tiesnese Margarita Osmane un tiesnese Roze Paegle

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu /pers. A/ pieteikumā par pienākuma uzlikšanu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai izdot /pers. A/ labvēlīgāku administratīvo aktu, ar kuru tiktu pārrēķināta viņam piešķirtā prokuroru izdienas pensija, izdienas stāžā iekļaujot Iekšlietu ministrijas Izmeklēšanas departamenta izmeklēšanas pārvaldes izmeklētāja amatā nostrādāto periodu, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 2.jūlija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] /pieteicējs pers. A/ vērsās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (turpmāk – aģentūra) ar iesniegumu, lūdzot no 2017.gada 14.jūlija piešķirt prokuroru izdienas pensiju.

Aģentūra pieteicējam piešķīra prokuroru izdienas pensiju, nosakot pieteicējam izdienas stāžu 24 gadi 11 mēneši un 13 dienas. Pieteicēja izdienas stāžā netika ieskaitīts periods no 1991.gada 19.novembra līdz 1992.gada 31.jūlijam (turpmāk – strīdus periods), kad pieteicējs strādāja Iekšlietu ministrijas (turpmāk – ministrija) Izmeklēšanas departamenta izmeklēšanas pārvaldes izmeklētāja amatā (turpmāk – izmeklētāja amats).

Administratīvais process aģentūrā noslēdzās ar 2017.gada 23.oktobra lēmumu Nr.17/1951204, kurā norādīts, ka saskaņā ar ministrijas kā kompetentās iestādes skaidrojumu dienests iestādē ir valsts dienesta veids, kuru pilda iestādes amatpersona, kurai ir speciālā dienesta pakāpe. Tādējādi pieteicēja izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, ieskaitāms dienesta periods tikai no 1992.gada 1.augusta, kad viņam piešķirta speciālā dienesta pakāpe justīcijas leitnants.

[2] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu. Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Prokuratūras likuma 55.pants redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 31.decembrim, paredzēja, ka izdienas pensiju piešķir personām, kuras strādājušas attiecīgos amatos. Savukārt Prokuroru izdienas pensiju likuma, kas stājās spēkā 2000.gada 1.janvārī, 3.panta pirmās daļas 1.punkts noteica, ka izdienas stāžā ieskaita attiecīgajā amatā nodienēto laiku.

Līdz ar to atšķirīgs formulējums par izdienas stāžā ieskaitāmajiem periodiem divās dažādu likumu normās bija spēkā desmit gadus. Likumā noteiktā izmeklētāja amata pienākumu izpildes laika ieskaitīšana prokuroru izdienas pensijas saņemšanai nepieciešamajā izdienas stāžā norāda uz to, ka abu profesiju amatpersonas savus pienākumus pilda salīdzināmos apstākļos. Arī Ģenerālprokuratūra Satversmes tiesas 2007.gada 4.janvāra sprieduma lietā Nr.2006-13-0103 5.5.apakšpunktā ir atzīmējusi, ka prokuroru un ministrijas sistēmā strādājošo izmeklētāju darbs pēc sava rakstura, sarežģītības pakāpes, intensitātes un psiholoģiskās slodzes ir līdzīgs.

[2.2] Pieteicējs 1991.gada 19.novembrī sāka strādāt izmeklētāja amatā. Latvijas Kriminālprocesa kodekss neparedzēja atšķirības starp izmeklētāja atrašanos darba vai dienesta attiecībās. Pieteicēja lietvedībā tika nodotas vairākas krimināllietas, kurās pieteicējs patstāvīgi veica gan izmeklēšanu, gan pieņēma procesuālus lēmumus, gan arī sastādīja citus dokumentus. Vienā lietā pieteicējs iepriekšējo izmeklēšanu arī pabeidza. Uz izskatāmo lietu ir attiecināma Senāta atziņa līdzīgā lietā, ka būtiski ir tas, kādus pienākumus persona faktiski ir veikusi attiecīgajā amatā, nevis tas, uz kāda tiesiska pamata persona šos amata pienākumus ir veikusi.

[2.3] Ne Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likums (turpmāk – Dienesta gaitas likums), ne citi aģentūras lēmumā norādītie normatīvie akti

strīdus periodā nebija spēkā, līdz ar ko tie nevar tikt izmantoti kā tiesiskais pamatojums pieteicēja tiesību ierobežojumam. Stājoties prokurora amatā, pieteicējam bija pamats paļauties uz tobrīd spēkā esošo tiesisko regulējumu, ieskaitot prokuroru sociālo nodrošinājumu, kā arī to, ka šis nodrošinājums netiks pasliktināts vai nepamatoti ierobežots.

[3] Aģentūra rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz lēmumā minētajiem argumentiem un papildus norāda, ka Senāta atziņa, uz kuru atsaucas pieteicējs, nav attiecināma uz pieteicēju, jo no 1991.gada 19.novembra līdz 1994.gada 24.oktobrim pieteicējs strādāja un dienēja ministrijas Izmeklēšanas departamentā un šajā periodā esošais darba vai dienesta laiks izdienas stāža noteikšanai tiek vērtēts atbilstoši Dienesta gaitas likumam.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas spriedumu pieteikums noraidīts. Spriedums motivēts šādi.

[4.1] Atbilstoši Prokuroru izdienas pensijas likuma 3.panta pirmās daļas 1. un 2.punktā noteiktajam izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, ieskaita prokurora vai tiesneša amatā nostrādāto laiku vai ministrijas iestādēs izmeklētāja, izmeklēšanas struktūrvienības priekšnieka vai priekšnieka vietnieka amatā nodienēto laiku, kā arī laiku, kas nostrādāts prokuratūras atestēto darbinieku amatos, kādi bija noteikti prokuratūras iestādēs līdz 1994.gada 1.oktobrim.

Lietā ir strīds par to, vai strīdus periods, kad pieteicējs strādāja izmeklētāja amatā, ir iekļaujams pieteicēja izdienas stāžā.

[4.2] No lietā esošo pierādījumu kopuma secināms, ka pieteicējs strīdus periodā strādājis par izmeklētāju, pamatojoties uz Darba likuma kodeksu, savukārt no 1992.gada 1.augusta atradās dienestā. Pieņemšana dienestā un attiecīgi dienesta pakāpes piešķiršana sakrīt ar laiku, kad pieteicējs ieguvis augstāko izglītību, par ko liecina ieraksts pieteicēja darba grāmatiņā (*lietas 12.lapa*). Arī pieteicējs tiesas sēdē paskaidroja, ka 1991.gada novembrī uz darba līguma pamata sācis strādāt, būdams 5.kursa students.

Atbilstoši Latvijas Republikas Saeimas Juridiskā biroja skaidrotajam strīdus periodā dienesta attiecības Izmeklēšanas departamenta Izmeklēšanas pārvaldē pamatā reglamentēja 1991.gada 4.jūnija likums „Par policiju", Latvijas Republikas Augstākās padomes 1991.gada 4.jūnija lēmums „Par Latvijas Republikas likuma „Par policiju" spēkā stāšanās kārtību" un Latvijas Republikas Augstākās padomes Prezidija 1991.gada 31.jūlija lēmums „Par Latvijas Republikas iekšlietu iestāžu ierindas un komandējošā sastāva speciālajām dienesta pakāpēm" (turpmāk – Augstākās padomes Prezidija lēmums) (*lietas 58.lapa*).

Saskaņā ar minētā Augstākās padomes Prezidija lēmuma 2.punkta 2.apakšpunktu, pieņemot darbā un ieceļot amatā jaunus darbiniekus, pēc iecelšanas vienā no vidējā komandējošā sastāva amatiem, ja ir atbilstoša augstākā izglītība, piešķir attiecīgi policijas leitnanta, justīcijas leitnanta, leitnanta vai leitnanta inženiera pakāpi.

Pieteicējam pēc augstākās izglītības iegūšanas tika piešķirta justīcijas leitnanta pakāpe.

Kā izriet no Latvijas Republikas Saeimas Juridiskā biroja skaidrojuma, tad attiecībā uz tām personām, kuras Izmeklēšanas departamentā tika nodarbinātas uz līguma pamata, bija piemērojams Latvijas darba likuma kodekss (līdz 1992.gada 17.martam – Latvijas PSR darba likumu kodekss) un uz tā pamata izdotie normatīvie akti, kas reglamentēja darba tiesiskās attiecības.

Tādējādi secināms, ka pieteicējs dienestā ar attiecīgu dienesta pakāpi skaitījās tikai no 1992.gada 1.augusta pēc augstākās izglītības iegūšanas.

[4.3] Var piekrist pieteicēja norādītajam par atšķirīgi lietotajiem jēdzieniem Prokuratūras likuma 55.panta otrajā daļā un Prokuroru izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 1.punktā.

Līdz 2010.gada 31.decembrim Prokuratūras likuma 55.panta otrā daļa paredzēja, ka izdienas pensiju piešķir tikai tām personām, kas prokuroru un tiesnešu vai izmeklētāju amatos kopumā nostrādājušas ne mazāk kā 20 gadus.

Savukārt Prokuroru izdienas pensijas likumā attiecībā uz izmeklētāja amatu lietots jēdziens nodienētais laiks.

Iespējams, ka atbilstoši Prokuratūras likuma 55.panta otrajai daļai, kas bija spēkā līdz 2010.gada 31.decembrim, pieteicējam varēja rasties priekšstats, ka viņa izdienas stāžā tiks ieskaitīts arī Izmeklēšanas departamenta izmeklēšanas pārvaldē nostrādātais laiks, taču jāņem vērā, ka Prokuroru izdienas pensijas likums jau tā spēkā stāšanās brīdī nodalīja amatus, kuros attiecīgs laiks jānostrādā un kuros jānodienē. Tādējādi tā jau bija apzināta likumdevēja izšķiršanās.

Kā atzinusi Satversmes tiesa, tad Prokuratūras likums, kas stājās spēkā 1994.gada 1.jūlijā, prokuroriem paredzēja tiesības uz izdienas pensiju. Tomēr vienlaikus šajā pantā tika norādīts, ka izdienas pensiju piešķir saskaņā ar normatīvajiem aktiem par pensijām. Lai gan šādiem aktiem vajadzēja būt pieņemtiem jau 1994.gada 1.jūlijā, likumdevēja vilcināšanās dēļ Prokuroru izdienas pensijas likums tika pieņemts tikai 1999.gada 13.maijā un stājās spēkā 2000.gada 1.janvārī. Lai gan šo likumu pieņemšanas un spēkā stāšanās laiks nesakrīt, prokuroru tiesības uz izdienas pensiju radās no 1994.gada 1.jūlija – Prokuratūras likuma spēkā stāšanās dienas. Izdienas likums tikai nodrošina Prokuratūras likuma izpildi (*Satversmes tiesas 2003.gada 4.decembra sprieduma lietā Nr.2003-14-01 10.punkts*).

No minētā secināms, ka speciālais likums, kas reglamentē kārtību, kādā izdienas pensija tiek piešķirta, aprēķināta un izmaksāta, ir tieši Prokuroru izdienas pensijas likums.

Tā kā šis likums ir spēkā kopš 2000.gada 1.janvāra, pieteicējam bija jābūt informētam, ka izdienas stāžā tiks skaitīts tikai laiks, ko pieteicējs ir nodienējis izmeklētāja amatā. Tas, ka nostrādātais laiks netiek skaitīts izdienā, bija saprotams jau 1994.gadā, proti, tad, kad pieteicējs tika atbrīvots no dienesta un kad Latvijas Republikas iekšlietu ministra pavēles 1994.gada 21.oktobra izrakstā bija norādīts izdienas periods. Šo izdienas periodu, proti, saskaitot divus gadus divus mēnešus un 23 dienas ar izdienas ilgumu 22 gadiem astoņiem mēnešiem un 19 dienām, kas izriet no Ģenerālprokuratūras 2017.gada 13.jūlija izziņas Nr.N-101-2017-00272 „Ģenerālprokuratūras izziņa par izdienas pensijas pieprasītāja

nostrādātajiem izdienas periodiem prokuratūrā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju" (*lietas 22.lapa*), kopā tiek iegūts aģentūras konstatētais izdienas stāžs 24 gadi 11 mēneši un 13 dienas.

[4.4] Var piekrist pieteicējam, ka Dienesta gaitas likums, uz ko atsaukusies ministrija, sniedzot skaidrojumu aģentūrai 2017.gada 25.septembra vēstulē (*lietas 32.lapa*), nebija spēkā strīdus periodā, taču arī strīdus periodā Izmeklēšanas departamenta Izmeklēšanas pārvaldē varēja būt gan personas ar dienesta pakāpēm, gan personas, kas nodarbinātas uz darba līguma pamata kā pieteicējs, kurš vēl nebija ieguvis augstāko izglītību.

[4.5] Uz pieteicēja gadījumu nav tieši attiecināmi Senāta 2016.gada 20.aprīļa spriedumā lietā Nr.SKA-241/2016 izdarītie secinājumi par prokurora amata kandidātiem stažēšanās ietvaros pirms iecelšanas prokurora amatā.

Šajā spriedumā Senāts ir secinājis, ka, ja persona pirms iecelšanas prokurora amatā, bet uz cita tiesiska pamata, piemēram, darba līguma pamata, faktiski ir jau uzsākusi patstāvīgi pildīt un pildījusi prokurora amata pienākumus, nav pamata šādi nostrādāto laiku neņemt vērā izdienas stāžā.

Minētajā Senāta lietā Ģenerālprokuratūra bija apliecinājusi, ka pieteicēja strīdus periodā pildīja tādas pašas funkcijas kā prokurors un bija apveltīta ar tādām pašām pilnvarām.

Attiecībā uz pieteicēju šādu pierādījumu lietā nav. Pirmkārt, ir saprotami, ka pirms augstākās izglītības iegūšanas pieteicējs nebija iecelts dienestā un turpināja vēl paralēli arī mācības augstskolā, tādēļ šis laiks nevar veidot izdienas stāžu. Otrkārt, tiesai pēc savas iniciatīvas nav izdevies iegūt pierādījumus, kas apstiprinātu pieteicēja norādīto, ka strīdus periodā pieteicēja amata pienākumi bija identiski tiem pienākumiem, ko var veikt dienestā esoša persona. Arī pieteicējs pirms lietas izskatīšanas pēc būtības pabeigšanas nevarēja norādīt uz iespējamiem citiem pierādījumiem, kas varētu apstiprināt viņa paskaidrojumu.

[5] Pieteicējs par pirmās instances tiesas spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību, pamatojot to ar šādiem argumentiem.

[5.1] Tiesa nepamatoti secināja, ka, jau atbrīvojoties no dienesta 1994.gadā, bija saprotams, ka nostrādātais laiks netiek skaitīts izdienā. 1994.gada oktobrī, kad pieteicējs sāka strādāt prokurora amatā, Prokuratūras likuma 55.panta otrajā daļā, kā arī pārejas noteikumos tiek lietots termins nostrādātais laiks, kurš ieskaitāms stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju.

[5.2] Atzīstot, ka Prokuroru izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 1.punkts paredz izdienas stāžā ieskaitīt tikai nodienēto laiku, tiesa nepamatoti ierobežojusi pieteicēja pamattiesības un sociālo nodrošinājumu. Ņemot vērā tiesību principus un Satversmes tiesas atziņas, šādai nelabvēlīgai tiesību normai nevar būt atpakaļejošs spēks.

[5.3] Aģentūras lēmums nav pamatots ar tiesību normām, vien ar ministrijas skaidrojumu, kurā norādītā Dienesta gaitas likuma norma nav bijusi spēkā strīdus periodā.

[5.4] Tiesa nav ņēmusi vērā un nav pārbaudījusi pieteicēja norādes saistībā ar amatpersonām, kuras vadīja struktūrvienību, kurā pieteicējs strādāja, un saistībā ar konkrēto krimināllietu, kurā pieteicējs pabeidza iepriekšējo izmeklēšanu.

[6] Aģentūra rakstveida paskaidrojumā uzskata apelācijas sūdzību par nepamatotu, jo pārsūdzētais spriedums ir tiesisks.

[7] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu Administratīvā apgabaltiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[8] Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtā daļa noteic, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākas instances tiesas sprieduma motivācijai, šādā gadījumā Administratīvā procesa likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma pamatojumu kopsakarā ar pieteicēja pieteikumā un apelācijas sūdzībā ietvertajiem argumentiem, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas konstatētie faktiskie un tiesiskie apstākļi un uz tiem balstītie secinājumi ir pareizi un pamatoti, līdz ar to apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas pamatojumam, to neatkārtojot.

[9] Apgabaltiesa no ierakstiem pieteicēja darba grāmatiņā konstatē, ka pirmais ieraksts tajā izdarīts 1982.gada 15.jūnijā (*lietas 11.lapa*), kad pieteicējs uzsācis darbu padomju saimniecībā /Nosaukums B/ (*lietas 46.lapa*).

No ierakstiem darba grāmatiņā secināms, ka pieteicējs 1985.gada 1.septembrī ticis ieskaitīts Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes dienas nodaļā, savukārt atskaitīts 1992.gada 1.jūlijā sakarā ar mācību beigšanu (*lietas 12.lapa*).

Padomju Sociālistisko Republiku Savienības (turpmāk – PSRS) laikā Latvijas teritorijā bija spēkā Darba grāmatiņu aizpildīšanas instrukcija, kas apstiprināta ar 1974.gada 20.jūnija PSRS Ministru Padomes Darba un darba algas valsts komitejas lēmumu Nr.162.

Atbilstoši minētās instrukcijas 2.15.apakšpunktam mācības izglītības iestāžu dienas nodaļās darba grāmatiņās tika ierakstītas kā pamatnodarbošanās veids, savukārt apvienošanas kārtībā veiktais darbs (blakusdarbs) tika ierakstīts pēc

darbinieka lūguma (minētās instrukcijas 12.3.apakšpunkts).

Ievērojot minēto, apgabaltiesa secina, ka pieteicēja pamatnodarbošanās no 1985.gada 1.septembra līdz 1992.gada 1.jūlijam bija mācības Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes dienas nodaļā, savukārt šajā periodā uz brīvlīguma pamata veiktais izmeklētāja darbs no 1991.gada 19.novembra līdz 1992.gada 1.jūlijam bija pieteicēja blakusdarbs. Par minēto liecina arī ieraksts pieteicēja darba grāmatiņā, proti, ka pieteicējs pieņemts darbā Izmeklēšanas departamenta Izmeklēšanas pārvaldes izmeklētāja amatā uz brīvlīguma pamata (*lietas 12.lapa*). Ievērojot, ka darba grāmatiņā no 1992.gada 1.jūlijam līdz 31.jūlijam netika izdarīts ieraksts par pieteicēja dienestu izmeklētāja amatā kā pamatnodarbošanās veidu, secināms, ka 1992.gada jūlijā pieteicējs turpināja pildīt blakusdarbu.

Ar to, ka no 1991.gada 19.novembra līdz 1992.gada 31.jūlijam pieteicējs ir veicis blakusdarbu, ir izskaidrojams arī tas, kādu apsvērumu dēļ pieteicējam strīdus periodā netika piešķirta Augstākās padomes Prezidija lēmuma 2.1.apakšpunktā noteiktā speciālā dienesta pakāpe – justīcijas ierindnieks, kura būtu piešķirta, ja pieteicējs būtu uzsācis dienestu Izmeklēšanas pārvaldē kā štata darbinieks.

Pieteicējs saskata savas situācijas līdzību ar Senāta 2016.gada 20.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-241/2016 9.punktā konstatēto, ka gadījumā, ja persona pirms iecelšanas prokurora amatā, bet uz cita tiesiska pamata, piemēram, darba līguma pamata, faktiski ir jau uzsākusi patstāvīgi pildīt un pildījusi prokurora amata pienākumus, nav pamata šādi nostrādāto laiku neņemt vērā izdienas stāžā.

Apgabaltiesa nesaskata pieteicēja situācijas līdzību ar minētajā lietā apskatīto, jo pieteicēja pamatnodarbošanās no 1991.gada 19.novembra līdz 1992.gada 1.jūlijam bija mācības Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes dienas nodaļā, tādējādi šajā periodā izmeklētāja darbs tika veikts uz brīvlīguma pamata.

Brīvlīgums kā īpaša nodarbināšanas forma ministrijā plaši tiek pielietota gan attiecībā uz Valsts policijā strādājošiem (*sk. Valsts policijas Gada pārskatu 2005 – www.vp.gov.lv/doc_upl/Fish/Publ_ parskats_2005.doc*) , jo brīvlīguma darbiniekiem nav jānodrošina dažādās sociālās garantijas, kas paredzētas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm, gan attiecībā uz Probācijas dienestā strādājošiem (*sk., piemēram, pētījumu projekta „Latvijas probācijas un ieslodzījuma vietu sistēmas personāla kapacitātes celšana" ietvaros (https://www.vpd.gov.lv/upload/petijumi/isconsalting_vpd_ievp_rezultat_radit_2010.doc)*). No minētā secināms, ka nodarbināšana uz brīvlīguma pamata jau pašā pamatnē bija no uzņemšanas dienestā atšķirīgs institūts, kas ministrijas funkciju izpildei tika izveidots kā palīginstruments, līdz ar to uz brīvlīguma pamata nodarbinātām personām konceptuāli netika paredzēts tāds pats sociālo garantiju apjoms, to starpā arī speciālā apdrošināšanas stāža noteikšana, kā dienestā uzņemtajiem.

Tas nozīmē, ka uz brīvlīguma pamata pieteicēja nostrādāto laiku tiesiski nav iespējams pielīdzināt izmeklētāja amatā nodienētajam laikam, kā arī prokurora amatā nostrādātajam laikam, jo pieteicējs šajā laikā nav ne dienējis ministrijas izmeklēšanas iestādē, ne strādājis prokurora amatā.

Tiesiskās apziņas kontekstā nav iespējams no atsevišķi izveidotā un katrai personu grupai paredzētā izdienas pensijas koncepta, kas izskatāmajā gadījumā ir ietverts Prokuroru izdienas pensijas likuma 3.panta pirmās daļas 1.punktā, modulēt atsevišķu pieteicēja vēlamo situāciju un apstiprināt tā pamatojumu kā tiesisku, kaut gan tam nav izpildījušies tiesību normā strikti noteikti priekšnoteikumi.

[10] Pieteicējs apelācijas sūdzībā argumentē, ka pirmās instances tiesa nepamatoti secinājusi, ka, jau atbrīvojoties no dienesta 1994.gadā, bija saprotams, ka nostrādātais laiks netiek skaitīts izdienā, jo 1994.gada oktobrī, kad pieteicējs sāka strādāt prokurora amatā, Prokuratūras likuma 55.panta otrā daļā, kā arī pārejas noteikumos tiek lietots termins nostrādātais laiks, kurš ieskaitāms stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju.

Prokuratūras likuma 55.panta otrā daļa sākotnējā redakcijā paredzēja, ka izdienas pensiju piešķir tikai tām personām, kuras prokurora, tiesneša vai izmeklētāja amatā kopumā nostrādājušas ne mazāk kā 20 gadus.

Administratīvajās tiesībās konsekventi tiek piemērota Senāta atziņa, ka sociālo tiesību jomā, lemjot par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ir jāvērtē tiesību norma, kas bija spēkā brīdī, kad persona ar iesniegumu par šā labuma saņemšanu vērsusies iestādē (*2009.gada 6.novembra spriedums lietā Nr.SKA-334/2009*).

Pieteicējs izdienas pensiju lūdzis piešķirt no 2017.gada 14.jūlija. Minētajā datumā Prokuratūras likuma 55.pants jau kopš 2011.gada 1.janvāra noteica, ka prokuroru izdienas pensiju piešķiršanas pamatu, kā arī izdienas pensiju piešķiršanas, aprēķināšanas un izmaksas kārtību nosaka īpašs likums.

Tas nozīmē, ka izdienas pensijas piešķiršanas jautājumā nav iespējams tiesiski atsaukties uz tiesību normu redakcijā, kas ilgstoši vairs nav spēkā. Pretēja izpratne novestu pie rezultāta, ka likumdevējam būtu liegtas iespējas pilnveidot normatīvos aktus sociālo tiesību jomā un attīstīt jaunas koncepcijas, kas atbilstu reālajām sabiedrības vajadzībām. Izskatāmajā gadījumā likumdevējs Prokuroru izdienas pensijas likumā ietvēris tādas normas, lai izveidotā prokuroru izdienas pensiju sistēma būtu pēc iespējas ilgtspējīga un atbilstoša valsts fiskālajām iespējām.

[11] Izskatāmajā lietā nav pamata uzskatīt, ka pieteicēja pamattiesības uz sociālo nodrošinājumu būtu pārkāptas. Kā liecina aģentūras sniegtā informācija, pieteicējam ir piešķirta izdienas pensija. Tas, ka pastāv domstarpības par tās apmēru, risināms tiesiskā ceļā. Apgabaltiesa uzskata, ka izdienas pensija pieteicējam piešķirta tiesiski, ievērojot Prokuroru izdienas pensijas likuma 3.panta pirmās daļas 1.punkta normu, kas bija spēkā dienā, kad pieteicējs iesniedza aģentūrā lūgumu piešķirt izdienas pensiju.

[12] Vērtējot pieteicēja argumentu, ka aģentūras lēmums nav pamatots ar tiesību normām, vien ar ministrijas skaidrojumu, kurā norādītā Dienesta gaitas likuma norma nav bijusi spēkā strīdus periodā, konstatējams, ka aģentūra ir pamatoti atsaukusies uz normatīvajiem aktiem, kas nosaka prokuroru izdienas pensijas piešķiršanas kārtību, līdz ar to uzskatāms, ka aģentūras lēmums ir pamatots gan ar tiesību normām, gan ar faktisko apstākļu izklāstu.

Savukārt pieteicēja pārmetums, ka pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā un nav pārbaudījusi pieteicēja norādes saistībā ar amatpersonām, kuras vadīja struktūrvienību, kurā pieteicējs strādāja, un saistībā ar konkrēto krimināllietu, kurā pieteicējs pabeidza iepriekšējo izmeklēšanu, nav pamatots, jo administratīvā tiesa nekontrolē krimināllietas izmeklēšanas procesus, līdz ar to tā nav tiesīga izdarīt secinājumus par pieteicēja darbībām konkrētā krimināllietā. Šā iemesla dēļ apgabaltiesa nav izprasījusi krimināllietas, turklāt pieteicēja norādītās ziņas (personas uzvārds un Latvijas Krimināl kodeksa norma) nav pietiekamas, lai iegūtu ziņas par konkrēto krimināllietu no Sodu reģistra un izprasītu attiecīgo lietu.

Apgabaltiesa izvērtēja visus pieteicēja argumentus, bet sniedz pamatojumu tikai par tiem, kuriem ir nozīme no tiesību viedokļa. Pārējiem pieteicēja argumentiem nav nozīmes izskatāmajā gadījumā, un no to rakstveida iztirzāšanas nav atkarīgs lietas izskatīšanas rezultāts.

Apgabaltiesa, izdarot šādu secinājumu, ņem vērā, ka arī Satversmes tiesa spriedumā lietā Nr. 2017-16-01 atzina, ka no Latvijas Republikas Satversmes 92.panta pirmā teikuma neizriet tiesas pienākums sniegt detalizētu atbildi uz katru sūdzības iesniedzēja argumentu (16.2.punkts).

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.pantu un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai izdot /pers. A/ labvēlīgāku administratīvo aktu, ar kuru tiktu pārrēķināta /pers. A/ piešķirtā prokuroru izdienas pensija, izdienas stāžā iekļaujot laika periodu, kad /pers. A/ uz brīvlīguma pamata strādāja Iekšlietu ministrijas Izmeklēšanas departamenta izmeklēšanas pārvaldes izmeklētāja amatā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente I.Kaļiņina

Tiesnese M.Osmane

Tiesnese R.Paegle